

Dinnyési kaláka

Hagyományok, hírek Dinnyésről, a világ közepéről – 2009 ősz

„Kaláka: falusi dolgozók önkéntes, segítő szándékú alkalmi összeállása egyes munkák közös, ingyenes elvégzésére.”
(A magyar nyelv értelmező szótára)

A Templomkert Hagyományőrző Turisztikai Központról

Tisztelettel köszöntöm a Dinnyési Kaláka Olvasóit!

Örömmel fogadtam el a lap kiadójának felkérését, hogy tájékoztassam a lakosságot a Hagyományőrző Központ építésének folyamatáról és az átadás utáni tervekről.

Tisztelt Dinnyésiek!

2007-ben turisztikai vonzerők fejlesztésére írt ki EU-s pályázatot a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség. Legalább három „lábat” – fejlesztési helyszínek – kellett tartalmaznia a terveknek. Munkatársaimmal átgondoltuk lehetőségeinket és ezután döntöttünk arról, hogy a Madárvárta és az Agárdi Magtár felújítására, valamint a Hagyományőrző Központ és Madárdal tanösvény felépítésére adunk be pályázatot. Hosszú előkészület és tervezés után nyújtottuk be anyagunkat.

A bírálati szakasz izgalmas hónapjai után nagy boldogság volt átvenni az értesítő levelet, melyben közölték velünk, hogy 306 millió Ft támogatást nyertünk el. Ez az összeg a teljes bekerülési költség 85 %-a, azaz városunknak 40 millió Ft körüli összeget kell hozzátennie az elnyert összeghez. Érdekes módon a székesfehérvári bírálaton lényege-

sen alacsonyabb pontszámot kaptunk, mint a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által felkért független szakértőktől. Szeretném leszögezni, hogy a pénzt az EU-tól kaptuk, és sem párt, sem a Kormány nem tesz hozzá semmit.

A kivitelezésre kiírt 2. közbeszerzési eljárásunk sikeres volt. A legjobb árajánlatot a dinnyési építkezésre a MAVA-PLAN Kft.

– helyi vállalkozás! – adta, 160 millió 600 ezer Ft + Áfa összeggel. A kivitelezés megkezdődött, s a múlt héten kis ünnepség keretében elhelyeztük az alapkövet. A terveket a FORMA Kft. készítette, melynek vezető tervezője Palotai Tamás úr. Az Ő kiváló szakmaisága garancia arra, hogy szemet gyönyörködtető és jól használható épületekkel gazdagodunk a jövő nyáron.

Tóth István, városunk polgármestere és Ecsődi László szeptember 23-án délelőtt ünnepélyesen letették a dinnyési Hagyományörző Központ alapkövét [a szerk.]

Kedves Dinnyésiek!

Sokan felteszik a kérdést, hogy van-e erre szüksége Dinnyésnek?! A válasz remélem egyöntetű igen. A töke világalma és az ő elvárásait teljes mértékben kiszolgáló kormányzatunk nagy bajba sodorta országunkat. Megkérdőjeleződik múltunk, erkölcsi, gazdasági és pénzügyi válság a jelenünk, és mind bizonytalanabb a jövőnk. Ezt a folyamatot meg kell állítanunk, s ezen csak mi, magyarok, dinnyésiek, agárdiak, gárdonyiak tudunk változtatni, úgy, ahogy csinálják most is Dinnyésen!

Az óvodákban hagyományörző programmal dolgoznak, az agárdi iskolában *Életfa-program*mal indult az egyik első osztály, több dinnyési diákkal soraiban. Énekel az *Iglice*, citerázik a *Kacagány* és néptáncolnak a dinnyési ifjak. Történelmi hagyományaink felelevenítésén dolgozik több civil szervezet. Aki elmélyed a magyar népzeneben, néptáncban, az megtanulja, hogy gazdagok vagyunk, és semmivel sem vagyunk kevesebbek, mint más népek. Sőt!

Egy tudatos, erős közösséget nem lehet becsapni.

Akik ilyen nevelést kapnak családunktól és pedagógusaitól, azok nem fogják szétverni áldozatos munkánk gyümölcseit.

Kedves Dinnyésiek!

A Hagyományörző Központ Dinnyés polgárai számára egy nagy lehetőség lesz. Az épületeket, a tereket meg kell tölteni programmal, szívet melengető eseményekkel. Az új létesítmény reményeink szerint egyre több embernek ad munkát, megélhetést. Az egész létesítmény önkormányzati tulajdon lesz, és az is marad. Működését, programját várhatóan egy helyi programszervező irányítja önkormányzati alkalmazottként.

Kérem Önöket, hogy ötleteikkel, terveikkel és aggályaikkal is engem keressenek meg! Tervezzük együtt közös jövőnket!

TÓTH ISTVÁN
polgármester

Anyakönyvi hírek

MEGSZÜLETETT
szeptember 6-án:

Kovács Kristóf.
Gratulálunk, sok boldogságot, jó egészséget kívánunk!

* * *

HÁZASSÁGOT KÖTÖTT
április 18-án:

*Gimesi Éva Gabriella és
Jankovics Balázs,*
május 24-én:

Bognár Ágnes és Jávorfai Róbert,
június 25-én:

*Egressy Gabriella és
dr. Kozma Gergely,*
Sok örömet, derűt, türelmet és
gyermekáldást kívánunk!

* * *

Szeretettel köszöntöm:

*Tóth Erzsébetet és
Micheller Bélát*
a közelmúltban ünnepelt 35. házassági évfordulójuk alkalmából.

†

ELHUNYT
április 18-án:

Mezei Ferencné, Piroska néni,
április 1-én:

Rác Mihályné, Mariska néni.
május 2-án:

Makra Elek – élt 76 évet;
május 14-én:

Katona József – 69 évet élt;
június 12-én:

Kalló Imre – 51 éves korában;
június 20-án:

Cz. Nagy Antal – 77 éves volt;
július 1-én:

Müller István – élt 95 évet.
Nyugodjanak békében!

MICHELLER PÁLNÉ

Október 2., péntek, 16.00

MIHÁLY-NAPI VÁSÁR a dinnyési Csicsergő Óvodában
Kézműves termékek nagyoktól – kicsiknek (a bevétel a hagyományőrző óvodát támogatja)

Október 3., szombat

BEHAJTÁS NAPJA – Elza-majori Madarásztábor

10.00 Lovaskocsik indulnak a dinnyési vasútállomásról Elza-majorba, a rendezvény helyszínére.
Megálló a faluban, a Buci bolt előtt, itt is lehet csatlakozni.

10.30 Ezüstmarhák ellenőrzése – jurtaállítás a résztvevőkkel

11.30 Csikósok érkezése

12.00 Ezüstmarhák behajtása pásztorkutyák és csikósok segítségével
Fenyvesi László beszél a hagyományos pásztorkodó életmódról
Tóth Krisztina vezetésével gyógynövény fürkésző séta indul

14.00 ebéd – rackagulyás bográcsban

15.00 Iglice Népdalkör fellépése

16.00 néptánc tanítás Vajda Levente vezetésével, a talpalávalót a Butykos zenekar húzza

Napközben:

Népművészeti vásár, bemutató foglalkozások 18 óráig

Lovaglás gyerekeknek Király Dia (Dinnyés) díjugrató magyar bajnok vezetésével 15 óráig

Este tábortűz mellett folytatjuk a táncot népdalénekléssel, saját zenére.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Szervezők: Madárdal Alapítvány Örtüzek a Magyarságért Alapítvány

A terület természetvédelmi oltalom alatt áll. Kérjük, méltó viselkedéssel tisztelje meg vendéglátónkat, a Természetet! A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságot Fenyvesi László képviseli.

Október 3-4., szombat–vasárnap

EURÓPAI MADÁRMEGFIGYELŐ NAPOK – Elza-majori Madarásztábor, Dinnyési Fertő

Várjuk a madarászni vágyó amatőr és profi természetbúvárokat, kicsiket és nagyokat!

Szervező: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME – www.mme.hu)

Támogatók:

Gárdonyi Város
Önkormányzata

Kukoricatörés az oviban

Pompás napot töltöttünk mi, az „Életfás osztály” szeptember 18-án Dinnyésen. Az ötlet Feketéné Ildikóé volt, ő találta ki, hogy a Chernel őszi túranapján a dinnyési oviba menjünk el. A terv az volt, hogy az ovi mögötti kukoricásban leszedjük a kukoricát, utána pedig a leszedett és máshol gyűjtött termésekből izgalmas dolgokat készítünk. Azonban az a kukoricás olyan kalandparknak bizonyult, hogy a gyerekek nagy részét nem lehetett belőle kicsalogatni. Persze szedtek kukoricát is, de azért sokkal izgalmasabb volt labirintust vágni és csuda játékokat játszani benne. Komoly munkát végeztek, szó szerint: szakadt róluk

a víz. („Elértünk a végére! Büszke vagy ránk, Marika néni?”) Azért hétfőn tisztáztam velük, hogy a kukoricatörés nem pontosan az, amit ők csináltak...

Néhány kislány készített tündéri termésbábokat, ajtódíszeket is, ezeket boldogan vitték haza. Miközben zajlottak az események, Kárpáti Gábor főzte bográcsban az ebédet – na ennek hírével és illatával azért sikerült előcsalogatni a gyerekeket! Mit mondjak, volt étvágyuk...

Nagyon jól éreztük magunkat. A csapattá, közösséggé kovácsolódásban legfontosabbak a közös élmények, és ez a nap sok élménnyel szolgált. Napokkal később is fülig érő szájjal emlegették.

Köszönjük Ildikónak, Gábornak és az Őrtüzek a Magyarorsáért Alapítványnak (ők adták az ebédnek valót) ezt a sok örömet, kalandot, törődést!

A Chernel 1. a Életfa-osztály

SZÜRETI FELVONULÁS ÉS II. NÉPTÁNC TALÁLKOZÓ DINNYÉSEN

2009. OKTÓBER 10., SZOMBAT

12:00 **Szüreti felvonulás** a Kastélyparkból

16:00 A **Szulimánia Egyesület** Vásári Komédiásai bemutatják:
„Dr. Tályog csodálatos kalandjai” című borzongatóan vidám mesejátékot

17:00 **II. Néptánc találkozó:** – Dinnyési néptánc csoport – Dinnyési Óvoda
– Rámáscsizma tánc csoport, Lovasberény – Mezőföld néptánc együttes, Alap
– Hantosi Bokréta néptánc csoport – Alcsútdobozai Cifrázó néptánc csoport

18:30 **Tánc ház** Bálint Péterrel

20:00 **Bál**, a talpalávalót a Szabadbattyáni Mulatós húzza

21:00 **Tűzsonglőrök**

00:30 **Tombola** sorsolás

Belépő: 800 Ft

DINNYÉSI NÉPTÁNC CSOPORT – <http://dinnyesszuret.mindenkilapja.hu/>

Sokszíniűen jóízű – egy kis nosztalgia vagy a fenntartható jövő?

Kedves Barátaink!!!

Képzeljük csak el, hogy újra jóízű, valódi, természetes élelmiszereket fogyasztunk. Mint néhány évtizede szüleink, nagyszüleink idejében. Volt frissen fejt házi tej Bözskétől, abból finom túró, gomolyasajt, vaj és tejföl készült. Boldog tyúkrok kapirgáltak az udvarban, a kertek alatt és nem extra sárga, csak természetesen sárga tojást tojtak. A marhák, a juhok, a kecskék füvet legeltek, télen lucernát, illatos szénát kaptak.

Őseink értették a természet nyelvét! Több száz, ezer éves tapasztalatokon alapuló megfigyeléseiket felhasználva extenzív, kímélő gazdálkodást folytattak. Fenntartható életet éltek. Nem vettek el többet a természettől, mint amennyit lehet.

Pontosan tudták ezt. Amit elvettek, azt szerves trágya formájában vissza is adták.

A kiemelkedően jó magyar termőföld és a betegségeknek javarészt ellenálló őshonos állataink eltartottak bennünket. A rideg tartású állatok, a magyar szürkemarkarha, a bivaly, a mangalica olyan jól bírták a szélsőséges időjárási körülményeket, hogy télen-nyáron a puszta voltak. Az istállót hírből sem ismerték, nemhogy tápon, növekedési hormonokon hízlalták volna őket. Juhaink, pl. a rackák, a lelegelt gyógynövényeknek köszönhető, roppant ízletes húsának ma a hétköznapi asztalon lenne a helye.

A magyar tarkák tejét nem kellett sem homogénezní, sem ultramagas hőmérsékleten tartósítani. Úgy volt jó, úgy volt teljes, ahogy a természet biztosította, ahogy az évszázadok során hozzászoktunk. Nem is volt annyi tej-érzékeny gyerek, mint manapság.

A paraszti gazdaságokban nem keletkezett szemét. Mindent hasznosítottak.

Ez ugye ma elképzelhetetlen? Szerintem lényegesen csökkenthető lenne a műanyag halom, ha tudatos fogyasztóvá, tudatos vásárlóvá válnánk.

Képzeljük el, hogy Nagypapáink nem tuját ültettek, hanem gyümölcsfákat. Nemcsak a pálinka miatt ám! Tudták, hogy a zöldségekkel egyetemben a gyümölcs nélkülözhetetlen táplálék, ezért télire befőzték, vagy a beltartalmat kiválóan megőrző aszálylással tartósították. Nem volt télen egyiptomi paradicsom. Mindent a szezonjában fogyasztottak. A zöldségeket elvermelték. Az ökolábnyom ismeretlen fogalom volt akkortájt. Nem volt spanyol eper sem februárban. Volt, de nem itt...

Milyen volt Nagypapáink konyhája?

Nem kellett haszontalan (pl. elektromos kés) és drága berendezéseket vásárolniuk és mű-, úgynevezett transz-zsírral (margarin) sütniük. Búbos kemencében sült a kenyér, a kalács, a húsok, a rétes és a különböző sütemények. Még a levest is a kemencében, vászonfazékban (cserépedény) főzték. A kovászolt fehérkenyér régen több búzát látott. Nem beszélve a 8000 éves tönkölybúzáról, ősi, egészséges gabonánkról, az abból készülő 100%-os kenyérről, mely alapvető táplálékunk (lenne). Ma több az adalékanyag a kenyérben, mint a búza. Jó ez így???

Nagyon jó szolgálatot tett a spárga, vagyis a takaréktűzhely is. Négy az egyben: sütés, főzés, fűtés és vízmelegítés. Ma már elavultnak hiszünk. Higgyék el Kedves Barátaink, nem az. Nem kellett ám légkondicionáló sem. A nyári konyha, a vályogfal, a tornác, a spaletta, a szőlőlugas, a nagy diófa, a beépítetlen tetőtér és annak átszellőzése biztosította, hogy a lakószobákban akár 16–20°C legyen a legnagyobb nyári hőségben is.

Tudtak ezek az öregek, nem? Bizony, hogy tudtak. Sírjuk csak vissza egy kicsit...

Eljön az idő, amikor azon fogunk csodálkozni, hogy miért is fogyasztunk ételporokat, színezékeket, aromákat, ízfokozókat, édesítőket, habzástáplálókat és különböző mesterséges anyagokat akkor, amikor a természetes élelmiszerek napjainkban is rendelkezésre állnak, állnának. Egészségünk kulcsa a sokszíniű, természetes táplálkozás, a vitamindús élelmiszerek (táplálék kiegészítők nélkül) ma is elérhető: ott van a kiskertekben, a tudatos őstermelők, a piaci árusok, a családi gazdaságok kertjében, a háztájiban, kint a legelőn.

Életet tartva a falvakban vegyük és együk a helyi termékeket, kutasuk fel a jó portékákat, járjunk piacra, keressünk egy ismerőst, egy tudatos gazdát, aki nem ismeri a multik trükkjeit, viszont érti a természet törvényeit és életet ad. Életet növénynek, állatnak, embernek egyaránt.

Tiszteljük a népi, a paraszti kultúrát, a kisközösségi (KALÁKA) rendszert, hiszen fennmaradásunk sokkal nagyobb problémák (pl. háború) esetén is biztosította. Gondolkodjunk el azon, hogy talán a jelen gazdasági helyzetből is kiutat mutat ez a szemlélet, és amellet, hogy jóízűeket eszünk, mellékhatásként tettünk az egészségünk megőrzéséért, sőt kivívhatjuk gyerekeink majdani tiszteletét is, mert előbb-utóbb rá kell jönni arra is, hogy a számítógép nem ehető.

Teremtsünk tehát a múltból gyökerező régi-új értékeket... Gróf Széchenyi István szavait idézve:

„A jó régít a jó újjal, jelen időben, kézfogásra bírni törekedném.”

KISS LAJOS

Dinnyési örömeim, bánataim

Decemberben lesz 13 éve, hogy Dinnyésen élek. Nem tudom, ez a szám szerencsés-e, vagy nem? Három gyermekem, Anikó, Máté, Viki itt cseperedtek az óvodában, Viki az első néhány osztályt még helyben végezhetette el. Anikó és Máté pedig olyan elfoglaltságot találtak maguknak, mely a mai világban értéket képvisel, barátokat, új ismeretéseket találtak a helyi fiatalokból állónéptáncsoporttagjaik között. Jómagam néhány rendezvény megszervezésében örömmel vehettem részt, és tagja vagyok az Iglice népdalkörnek. Örülök, ha a fiatalok közül sokan megismernek, az idősebbek megosztják örömeiket-bánataikat, s néha én is kiönthetem a szívem másoknak. Szeretett és messziről is jól látható templomunk tövében sokszor hullattam könnyeimet, majd nyertem megnyugvást. Gyermekeim pedig télen sokszor csúsztak le a dombról. A templom környezetét igyekeztünk megszépíteni, rózsákat, bokrokat ültetünk, szemetet szedtünk. Örömmel öntözgettem a nyári forróságban a virágokat, hallgattam az énekesmadarak dalolását, a harkály kopácsolását. Az emlékhelynél üldögélve jó felnézni szépen faragott kopjafákra is.

Ezt a kis bevezetőt csak azért írtam, mert ez a 13 év nem hosszú idő, mégis sok minden köt a településhez.

Néhány hete új beruházásra vállalkozott a gárdonyi önkormányzat. Évek óta nem volt ekkora fejlesztés a településünkön! Sok bírálatot hallottam (már régebben is) ezügyben, és igen elszomorodtam. Eddig az volt a probléma, hogy Dinnyésre nem fordítanak elegendő pénzt. Most meg az a baj, hogy minnek ez a beruházás. Mit látok én?! A helyi vállalkozások csak a helyi lakosságból nem nagyon, vagy csak nehezen tudnak és egyre nehezebben fognak megélni. Szükség van arra, hogy vendégek, turisták jöjjenek ide, akiknek szolgáltatások, szálláslehetőség, jó programok, látnivalók kellenek. Jó volna, ha újból működne iskola, lenne majd egy szép egészségház, jó közlekedés, a helyi lakosságnak munka, az új és régi vállalkozók pedig talpon tudnának maradni. Gyermekünknek, a fiatal és idősebb generációnak jó és színvonalas programok, kikapcsolódási lehetőségek, melyek a megyében, egyedülálló környezetben lesznek megvalósíthatók. Örülnünk kellene ennek a lehetőségnek, annak, hogy végre van egy önkormányzat, akinek fontos, hogy Dinnyés fejlődjön, az itteni embereknek jobb legyen. Hiszen a csatornázás, aszfaltozás, kerékpárút már ennek a változásnak, odafigyelésnek köszönhető.

Sajnálom, és bánt, hogy a kastély épületében rendszeresen kárt tesz-

nek, hogy a templomnál a rózsákat nemrég kitépkedték, az építkezésnél a kerítést rendszeresen megrongálják. Nem értem, hogy miért? A rózsák kinek ártottak? A kerítés bennünket és az ottani értékeket védi. A fejlesztés sok változással jár. A régi, megszokott, időnként kis sé elhanyagolt környezet átalakul. Láttam a terveket, hallottam az elképzeléseket. Igényes, szép környezetünk lesz, mely méltó helyszíne lehet országos rendezvények és kisebb programok lebonyolítására!

Számos természeti értékünk van, amit be lehet és be is kell mutatnunk a közelben és a távolabb élőknek is. Népi hagyományainkat megőrizni, magyarságtudatunkat erősíteni volna jó, átadni mindazt gyermekeinknek, amit még lehet.

Tudom, hogy nem mindenki örül ennek a változásnak. De úgy vélem, szükségünk van erre a beruházásra, hogy felpettedüljön az élet, mert különben a fiatalok, s az utánuk következő generáció elvándorol innen. S ha néhányan el is vándorolnak, vigyenek magukkal a tarisznyájukban sok hasznos tudást, értékeket, a szép környezet látványát, rengeteg vidám pillanatot. Ha pedig visszatérnek, boldogan emlékezzenek arra, hogy itt élni, alkotni, barátkozni, nevetni milyen jó volt.

DOBOS ZSUZSANNA

Dinnyési kalácsa

Negyedévente megjelenő ingyenes lap. Kiadja a dinnyési Ortuzek a Magyarságért Alapítvány (www.ortuzek.hu).
Felelős kiadó: Kárpáti Gábor Csaba, tel.: (20) 226-4155

Dinnyést érintő közérdekű híreiket, hagyományainkat bemutató írásait a kgcs@hun-idea.com e-mail címre vagy a dinnyési postára várjuk.